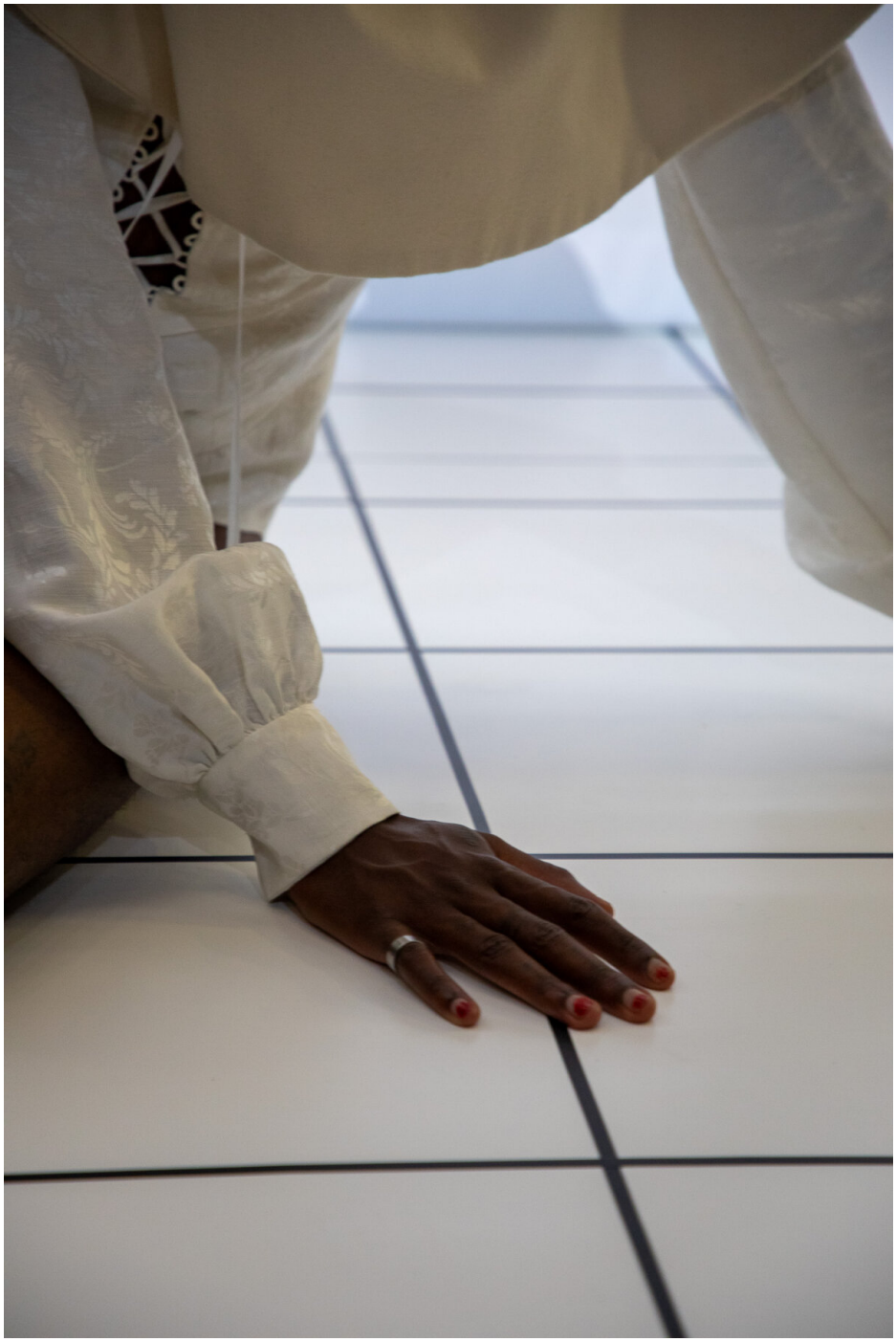


Othello: A Play

ANTHEA HAMILTON / DE SINGEL

De eerste keer spelen



Elke Huybrechts
Gezien op 28 september 2024
DE SINGEL, Antwerpen

Kortgeleden maakte de Britse kunstenares Anthea Hamilton haar debuut in het theater. Wie Hamilton al kende, deed dat wellicht in haar gedaante als beeldend kunstenares. Haar ‘Othello: A Play’ is een aanzet, maar zet nog geen dwingende punten op de i.

04 OKTOBER 2024

In 2022 was er een overzichtstentoonstelling van haar werk in M HKA onder de titel ‘Mash Up’. Die titel refereert aan Hamiltons werkwijze als beeldend kunstenaar. Elementen uit verschillende disciplines zoals popcultuur, mode, architectuur en design worden in Hamiltons werk in een museale context ondergebracht en gaan zo nieuwe dialogen met elkaar aan. Die artistieke strategie trekt ze met ‘Othello: A Play’ door naar het theater.

De term ‘Mash Up’ verwijst ook naar het mixen van songs. Een nieuwe song kan ontstaan doordat bijvoorbeeld de instrumentele *track* van het ene lied en de vocale van het andere op elkaar worden gezet. In zekere zin is Hamiltons ‘Othello: A Play’ de score van haar beeldend werk, met een nieuwe vocale track daarbovenop. Het decor bestaat uit de scenografie van ‘The Squash’, een van haar bekendste werken. Daarin lopen performers, gekleed als pompoenen, rond in een ruimte vol witte tegels. Bij ‘Othello: A Play’ ligt een mobiele balk vooraan op de bühne, bekleed met dezelfde witte tegels. De balk doet denken aan een opstapje voor een chique badkuip. De esthetiek roept zowel associaties op met een steriele wereld als met een intiem privévertrek, plekken waar je naakt en kwetsbaar bent. Bovenop dit basis-instrumentarium komt nu ‘Othello’ te liggen als een soort vocale laag.

De esthetiek roept associaties op met een steriele wereld, plekken waar je naakt en kwetsbaar bent.

Performer Naim Belhaloumi komt vanuit het publiek het podium opgewandeld. Hij begint meteen te vertellen over zijn auditie voor ‘The Squash’, waarbij hem gevraagd werd een ‘squash’ (een pompoensoort) te imiteren. Belhaloumi begreep verkeerdelijk dat het om de sport ging. Dus stond hij tijdens zijn auditie als een malle met een denkbeeldige raket te slaan, terwijl de auditanten rondom hem in een groente transformeerden. Toch werd hij aangenomen, omdat hij zo origineel uit de hoek kwam, vertelt hij trots. Belhaloumi is een charmante performer, hij heeft het publiek op zijn hand. In Hamiltons voorstelling neemt hij de rol van Othello op zich. Voor diegenen die het stuk niet kennen, ratelt hij snel een samenvatting af. Maar nog voor hij het verhaal in zijn geheel heeft kunnen vertellen, daalt er vanuit de trekkenwand een achtergronddoek vóór zijn neus naar beneden, opnieuw voorzien van het patroon met de witte tegels.

Vrij snel wordt duidelijk dat het in ‘Othello: A Play’ draait om de representatie van performers van kleur. In zijn introductiepraatje voegde Belhaloumi al ironisch toe dat hij eindelijk eens geen Afrikaans personage moet spelen. Othello is echter een Noord-Afrikaanse generaal die blootgesteld wordt aan raciale vooroordelen. Het wordt ook zijn ondergang. De opvoeringsgeschiedenis van het stuk is er een van ontelbare racistische praktijken zoals *blackfacing*. Witte acteurs namen de rol van Othello op en goten er door die toe-eigening nóg een racistische saus bovenop. In zoveel opzichten is ‘Othello’ dus een stuk dat op een discriminerende wijze mensen van kleur representeert. In Engeland is het desondanks nog steeds verplichte kost voor middelbare scholieren. Wanneer Belhaloumi verdwijnt achter de witte tegels, zien we hoe overheersende, dwingende witte kaders het spreekrecht van een persoon van kleur ontnemen en deze uit het zicht verdrijven.

In Hamiltons stuk staan naast Belhaloumi ook Alphonse Eklou Uwantege en Nathan Feliot op de bühne, twee andere performers van kleur. Samen brengen ze ’A Play’, wat niet hetzelfde is als ‘The Play’. Het gaat dan ook niet om hét verhaal van Othello, er is zelfs helemaal géén verhaal, maar spelen doen deze performers volop. We zien aanzetten tot een spel, repetities voor een stuk, exploraties van het medium ook. Belhaloumi heeft bijvoorbeeld een oplijsting gemaakt van het rare, vroegmoderne Engels dat je in Shakespeares teksten tegenkomt. Het is een waslijst met woorden als ‘thou’, ‘thine’, ‘art’, ‘hast’. Belhaloumi leert zijn medespelers dit vocabulaire aan en zegt dat ze het moeten

uitspreken met een hete aardappel in hun mond. Het toont hoe exclusief, maar ook compleet ridicuul dit taalgebruik klinkt in een hedendaagse context. De betekenisloze woorden zijn letterlijk het enige wat in Hamiltons voorstelling overblijft van Shakespeares tekst. De performers laten het ritme van hun voordracht primeren boven de betekenis. Geleidelijk aan gaat de tekst over in beweging, in dans, wordt de oorspronkelijke betekenis volledig gedeconstrueerd. Wat er van die deconstructie overblijft lijkt echter louter spel- en dansplezier. Dat is echter een nogal mager tegenvoorstel.

De performers laten het ritme van hun voordracht primeren boven de betekenis.

De meest dekoloniserende scènes zijn lichtvoetige en grappige aanzetten die vragen om meer uitwerking om ze ook echt indringend te maken. Daarnaast zijn er heel wat scènes die nergens lijken toe te leiden. Op twee momenten kijkt het publiek naar een dansend zoeklicht, dat zowel over de scène als over het publiek zweeft. Deze experimenten met licht komen eerder vrijblijvend over. Ook andere, meer dansante scènes, videobeelden en kostuumkeuzes lijken nog niet van één visie doortrokken. ‘Othello: A Play’ is een aanzet om iets voor het theater te maken, maar voelt nog onaf en disparaat. Groeien kan deze voorstelling zeker nog. De eerste score ligt er, nu is het nog zoeken naar de meest passende boventoon.